

§ 764

V 23.11.2022, Valtuutettu Mahad Ahmedin aloite äänestyspaikkojen ja-aktiivisuuden lisäämisestä

HEL 2022-005430 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Timo Lindén, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Mahad Ahmedin aloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Mahad Ahmed ja 16 muuta valtuutettua esittävät aloitteessaan, että vuoden 2023 eduskuntavaalien äänestyspaikat ennakoäänestyksessä ja vaalipäivänä valmistellaan niin, että äänestämisen helppous korostuu. Lisäksi aloitteessa esitetään, että äänestyspaikoista käytävä keskustelu ja päätöksenteko tehdään jo keväällä 2022.

Äänestys- ja ennakoäänestyspaikkojen valinnassa kiinnitetään erityistä huomiota paikkojen keskeiseen sijaintiin, esteettömyyteen ja helposti saavutettavuuteen.

Äänioikeutettu saa ennakoäänestysaikana äänestää missä tahansa yleisessä ennakoäänestyspaikassa Suomessa tai ulkomailla. Vaalipäivänä voi äänestää ainoastaan oman äänestysalueen äänestyspaikassa. Helsingissä on 34-38 yleistä ennakoäänestyspaikkaa ja 167 varsinaisen vaalipäivänä äänestyspaikkaa.

Kultakin äänestysalueelta pyritään löytämään ja saamaan käyttöön varsinaisen vaalipäivän äänestyspaikaksi soveltuva tila. Äänestyspaikan tulee lähtökohtaisesti olla äänestysalueella. Äänestyspaikkoina ovat toimineet pääasiassa koulut, muut oppilaitokset, kirjastot, nuorisolaajat ja asukastalot. Tavoitteena on pitää äänestyspaikat mahdollisimman pysyvinä ja helposti saavutettavina, jotta äänestäjät löytävät paikalle helposti.

Ennakkoäänestyspaikat on pyritty järjestämään paikkoihin, joissa helsinkiläiset äänestäjät muutoinkin liikkuvat. Useat Helsingin ennakkoäänestyspaikoista on sijoitettu kirjastoihin, kulttuurikeskuksiin ja asukastaloihin. Ennakkoäänestyspaikkoja on sijoitettu myös kauppakeskuksiin, silloin kun tiloja niistä on saatu käyttöön.

Oikeusministeriö ohjeistaa kuntia vaalien järjestämiseen liittyvissä asioissa. Ohjeistuksen mukaan ennakkoäänestyspaikan on oltava taloudellisilta ja aatteellisilta kytkennöiltään mahdollisimman puolueeton. Lisäksi oikeusministeriön ohjeissa painotetaan äänestyspaikan tilan ja sijainnin sopivuutta äänestämiseen järjestyksenpidon sekä vaalimainontakiellon noudattamisen näkökulmasta. Äänestystilan on oltava sellainen, että vaalisalaisuus ja -rauha säilyvät. Tilan tulee olla myös riittävän suuri, jotta äänestys voidaan toimittaa sujuvasti ja luotettavasti eli äänestäjän vaalisalaisuus, vaalivapaus ja vaalirauha voidaan turvata. Mikäli ennakkoäänestystila sijoitetaan sellaiseen paikkaan, jossa on muutakin toimintaa, tulee huolehtia siitä, ettei se mitenkään häiritse äänestystä. Oikeusministeriö suosittelee myös, että äänestystoimitusta varten varataan oma huone tai tila, joka selvästi erotetaan omaksi tilakseen äänestystä varten. Tällöin tila on ennakkoäänestyksen ajan eli vähintään viikon poissa muusta käytöstä.

Ennakkoäänestyspaikoista ja vaalipäivän äänestyspaikoista tehtäviä päätöksiä ei voida tehdä kovin aikaisessa vaiheessa, sillä remontit ja niiden aikataulut sekä muut vastaavat esteet eivät ole tiedossa. Tulevissa eduskuntavaaleissa kuntien tulee ilmoittaa oikeusministeriölle ennakkoäänestyspaikat ja vaalipäivän äänestyspaikat viimeistään 13.1.2023 klo 12. Tämä määräaika on haastava kauppakeskuksille, sillä kauppakeskukset eivät välttämättä kykene sitoutumaan tilan vapauttamiseen äänestystä varten kovin varhaisessa vaiheessa.

Asiasta on saatu keskusvaalilautakunnan lausunto. Vastaus on lausunnon mukainen.

Hallintosäännön 30 luvun 11 §:n 2 momentin mukaan kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi aloitteen, jonka on allekirjoittanut vähintään 15 valtuutettua (voimassa aloitteissa, jotka on jätetty viimeistään 30.4.2022).

07.11.2022

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Timo Lindén, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Mahad Ahmedin aloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Keskusvaalilautakunta 26.10.2022 § 7

HEL 2022-005430 T 00 00 03

Päätös

Keskusvaalilautakunta antoi kaupunginhallitukselle valtuutettu Ahmed Mahadin aloitteesta seuraavan lausunnon:

Äänioikeutettu saa ennakoäänestysaikana äänestää missä tahansa yleisessä ennakoäänestyspaikassa Suomessa tai ulkomailla. Vaalipäivänä voi äänestää ainoastaan oman äänestysalueensa äänestyspaikassa. Oma äänestyspaikka määräytyy kunkin äänioikeutetun asuinpaikan mukaan 51. päivää ennen kyseisten vaalien vaalipäivää.

Helsingissä on noin 34-38 yleistä ennakoäänestyspaikkaa, jotka ovat laajasti avoinna viikon ajan. Varsinaisena vaalipäivänä äänestyspaikka järjestetään 167 äänestysalueelle. Pyrkimyksenä on löytää kultakin äänestysalueelta jokin äänestyspaikaksi soveltuva tila. Äänestyspaikan tulee pääsääntöisesti olla äänestysalueella. Äänestyspaikkoina ovat toimineet muun muassa erilaiset oppilaitokset, koulut, nuorisotalot ja asukastalot. Tavoitteena on pitää äänestyspaikat mahdollisimman pysyvinä, jotta äänestäjät löytävät paikalle helposti.

Yleiset ennakoäänestyspaikat pyritään sijoittamaan mahdollisimman helposti saavutettaviin tiloihin. Yleisten ennakoäänestyspaikkojen sijoittamisessa on varmistettava tietoliikenneyhteyksien toimivuus, koska äänestäminen perustuu valtakunnallisen vaalitietojärjestelmän käyttöön. Myös paikkojen pysyvyys vaaleista toisiin on tärkeää, jotta äänestäjät löytävät mahdollisimman hyvin paikalle. Ennakoäänestyspaikat

on pyritty järjestämään paikkoihin, joissa helsinkiläiset äänestäjät muutoinkin liikkuvat. Useat Helsingin ennakoäänestyspaikoista on sijoitettu kirjastoihin, kulttuurikeskuksiin ja asukastaloihin. Ennakoäänestyspaikkoja on sijoitettu myös kauppakeskuksiin, kun tiloja niistä on saatu käyttöön.

Viime kuntavaaleissa yleisiä ennakoäänestyspaikkoja oli sijoitettu kahdeksaan kauppakeskukseen. Koronasta johtuen poikkeuksellisen monet kauppakeskukset pystyivät tarjoamaan tiloja ennakoäänestykseen. Aikaisemmissa vaaleissa useat kauppakeskukset eivät ole pystyneet tarjoamaan yleiseen ennakoäänestykseen soveltuvia tiloja vaaditussa aikataulussa.

Oikeusministeriö ohjeistaa kuntia vaalien järjestämiseen liittyvissä asioissa. Tämän ohjeistuksen mukaan ennakoäänestyspaikan on oltava taloudellisilta ja aatteellisilta kytkennöiltään mahdollisimman puolueeton, jotta mahdollisimman monet äänestäjät sinne mieluusti tulevat. Lisäksi oikeusministeriön ohjeissa painotetaan äänestyspaikan tilan ja sijainnin sopivuutta äänestämiseen myös järjestyksenpidon sekä vaalimainontakiellon noudattamisen näkökulmasta. Äänestystilan on oltava sellainen, että vaalisalaisuus ja -rauha säilyvät. Tilan tulee olla myös riittävän suuri, jotta äänestys voidaan toimittaa sujuvasti ja luotettavasti eli äänestäjän vaalisalaisuus, vaalivapaus ja vaalirauha voidaan turvata. Mikäli ennakoäänestystila sijoitetaan sellaiseen paikkaan, jossa on muutakin toimintaa, tulee huolehtia siitä, ettei se mitenkään häiritse äänestystä. Oikeusministeriö suosittelee myös, että äänestystoimitusta varten varataan oma huone tai tila, joka selvästi erotetaan omaksi tilakseen äänestystä varten. Toisaalta on myös muistettava, että ennakoäänestys kestää viikon, joten kukin ennakoäänestystila on vähintään reilun viikon poissa muusta käytöstä.

Yleisten ennakoäänestyspaikkojen ja vaalipäivän äänestyspaikkojen on oltava saavutettavia ja esteettömiä, jotta kaikki äänestäjät pääsevät äänestyspaikalle. Esteettömyyteen kiinnitetään paljon huomiota yleisiä ennakoäänestyspaikkoja ja vaalipäivän äänestyspaikkoja valittaessa, jotta äänestäminen on mahdollisimman helppoa myös erityisryhmille. Lisäksi äänestämisen on oltava äänestyspaikoissa kaikissa tilanteissa mahdollisimman turvallista ja järjestelyjen on myös äänestäjien silmissä näytettävä siltä. Yhtä lailla äänestyspaikoissa on pystyttävä huolehtimaan vaalivirkailijoiden turvallisuudesta.

Ennakoäänestyspaikoista ja vaalipäivän äänestyspaikoista tehtäviä päätöksiä ei voida tehdä kovin aikaisessa vaiheessa, sillä remontit ja niiden aikataulut sekä muut vastaavat esteet eivät ole tiedossa kovin varhaisessa vaiheessa. Tulevissa eduskuntavaaleissa kuntien tulee ilmoittaa oikeusministeriölle ennakoäänestyspaikat ja vaalipäivän ää-

nestyspaikat viimeistään 13.1.2023 klo 12. Tämä määräaika on haastava kauppakeskuksille, sillä kauppakeskukset eivät kykene sitoutumaan tilan vapaana pitämiseen äänestystä varten näin aikaisessa vaiheessa. Kauppakeskukset pyrkivät pitämään kaikki tilat vuokrattuina.

Äänestyspaikkoja ja erityisesti ennakkoäänestyspaikkoja valittaessa on huomioitava, että kampanjointi ja kaikenlainen vaalimainonta on kielletty ennakkoäänestyspaikan ja äänestyspaikan läheisyydessä. Käytännössä tämä tarkoittaa esimerkiksi äänimainonnan kieltämistä ja muun kampanjoinnin selkeää rajoittamista koko kauppakeskuksen alueella ennakkoäänestysaikaan.

Ennakkoäänestyspaikkojen tilojen haltijoiden kanssa käydään jatkuvasti keskustelua opasteista ja niiden sijoittelusta. Kauppakeskuksissa on osoittautunut haastavaksi saada opasteita selkeästi ja riittävästi näkyville. Useissa kauppakeskuksissa onkin käytetty lisänä äänikuulutuksia, jotta äänestäjät löytäisivät ennakkoäänestyspaikat.

Keskusvaalilautakunta toteaa, että ennakkoäänestyspaikat ja vaalipäivän äänestyspaikat valitaan aina huomioiden mahdollisuuksien mukaan äänestämisen helpous. Tämän vuoksi ei ole tarpeen ryhtyä uusiin toimenpiteisiin, vaan jatketaan äänestyspaikkojen valinnassa keskeisten, esteettömien ja mahdollisimman helposti saavutettavien tilojen käyttämistä.

Esittelijä

keskusvaalilautakunnan sihteeri
Veera Reuna

Lisätiedot

Veera Reuna, keskusvaalilautakunnan sihteeri, puhelin: 310 20001
veera.reuna(a)hel.fi
Timo Lindén, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi